

VAI TRÒ VÀ UY TÍN CỦA LINH MỤC QUA NHÌN NHẬN CỦA GIÁO DÂN

Lê Minh Thiện
Viện Tâm lý học

Trong đạo Công giáo, linh mục là người có vai trò quan trọng trong mối quan hệ tôn giáo đối với người giáo dân. Trong sinh hoạt tôn giáo của người Công giáo thì mối quan hệ này được thể hiện rất rõ. Người linh mục tiếp xúc với giáo dân thông qua hai cách: *Thứ nhất*, cách tiếp cận trong sinh hoạt tôn giáo thông qua việc thực hiện các nghi lễ tôn giáo đối với cộng đoàn và với mỗi cá nhân. *Thứ hai*, là tiếp cận trong sinh hoạt hàng ngày thể hiện mối quan hệ xã hội với cộng đoàn nơi linh mục trực tiếp cai quản và sinh sống.

Để tìm hiểu vai trò và uy tín của người linh mục đối với giáo dân trước hết chúng ta cần hiểu về linh mục và giáo dân.

Theo Từ điển tôn giáo: linh mục (người giáo dân quen gọi là “cha”). *Theo sự cai quản của giáo hội, đó là giáo sĩ phục vụ một xứ đạo, một lãnh thổ do giám mục quy định ranh giới, để lãnh đạo các tín đồ gia tô giáo.*

Còn theo cuốn Từ điển Bách khoa Việt Nam thì linh mục là *Nam giới theo Công giáo tình nguyện suốt đời tu hành, được giám mục phong cho bảy “chức thánh” (giữ cửa, đọc sách, trừ quỷ, giúp lễ, trợ tế, phó tế, linh mục), được coi là người thay mặt Chúa để chăm sóc phần hồn cho tín đồ.*

Theo cuốn Cộng đồng Vatican II thì giáo dân được định nghĩa là: *“Giáo dân là tất cả những Kitô hữu không thuộc hàng giáo sĩ và bậc tu trì được giáo hội công nhận, nghĩa là những Kitô hữu được tháp nhập vào thân thể Chúa Kitô nhờ phép rửa tội, đã trở nên dân Chúa và tham dự vào chức vụ tư tế, tiên tri và vương giả của Chúa Kitô theo cách thức của họ”.*

Như vậy, dù có các cách gọi, cách xưng hô khác nhau nhưng linh mục trước hết phải là người tu hành suốt đời, được phong các chức thánh và quan trọng hơn là người thay mặt “Chúa” ở trần gian chăm sóc phần hồn cho tín đồ. Mỗi linh mục phụ trách một địa danh nhất định theo sự phân công của giám mục. Giáo dân nào thường có mối liên hệ mật thiết với Chúa thì họ cũng liên hệ mật thiết với linh mục.

Linh mục được giáo dân gọi là *cha*, xưng *con* theo thể ứng xử kính trọng, nhưng thân thuộc và gần gũi. Điều này khi về những xứ đạo chúng ta thấy trong sinh hoạt hàng ngày dù tuổi nào chăng nữa thì giáo dân luôn luôn tôn trọng linh mục như người cha (theo nghĩa là *cha tinh thần*). Cuộc đời mỗi giáo dân gắn liền với một xứ

đạo, thì họ cũng gắn với linh mục. Lúc mới sinh thì họ được linh mục rửa tội, tiếp đến là giải tội, cho chịu lễ lần đầu, chịu phép thêm sức, Bí tích hôn phối (thánh lễ kết hợp giữa hai người nam, nữ yêu nhau thành một gia đình mới trong giáo hội, và từ đây giáo hội cũng chính thức công nhận gia đình họ thuộc về giáo hội). Khi giáo dân làm nhà mới (một trong những công việc lớn trong đời sống của mỗi người) thì linh mục đến làm *phép nhà*. Khi giáo dân ốm đau nặng, hoặc gặp sự gì nguy hiểm thì linh mục đến thăm hỏi. Lúc hấp hối thì linh mục đến cho nhận Bí tích sức dầu bệnh nhân, ban của “*ăn đàng*” (Mình Thánh Chúa). Khi giáo dân qua đời linh mục làm lễ an táng, có thể đưa đi đến “*đất thánh*” nơi an nghỉ cuối cùng của người quá cố. Hàng ngày ở những xứ đạo thì linh mục giảng lễ, dạy kinh sách, gặp gỡ giáo dân, giải quyết các công việc liên quan đến đời sống đạo... Nếu giáo dân đi lễ hàng ngày thì cũng có nghĩa là họ được tiếp xúc với linh mục. Như vậy mối liên hệ ngày càng mật thiết hơn.

Khi có những công việc lớn như: làm nhà, cưới vợ gả chồng cho con cái, hoặc những dự định phát triển kinh tế họ thường bàn bạc, hỏi ý kiến của linh mục. Những công việc riêng của gia đình, xung khắc trong gia đình vợ chồng, con cái, giáo dục con cái họ cũng thường xuyên tìm đến linh mục nhờ chỉ dạy hoặc xin những lời khuyên, họ thường nhận được các lời khuyên từ linh mục và họ cũng luôn nghe theo. Các linh mục cũng biết hết các giáo dân, và đời sống đạo của giáo dân trong xứ đạo mình coi sóc.

Ở những xứ đạo khi linh mục ốm đau họ thường thay phiên nhau thăm hỏi và chăm sóc. Khi linh mục qua đời ở xứ đạo nào thì họ lo an táng tại khuôn viên xứ đạo đó. Với người giáo dân thì dù khi sống hay khi qua đời vẫn mong muốn vị linh mục đó gần gũi với họ. Sự tôn trọng các linh mục của giáo dân còn thể hiện trong niềm tin tưởng của họ đối với các linh mục và sự hy sinh của các linh mục, để chăm lo cho giáo dân cũng như xứ đạo mình coi sóc.

Linh mục có vai trò và uy tín rất lớn đối với đời sống tinh thần cũng như đời sống thường ngày của mỗi giáo dân. Khi giáo dân càng tôn trọng linh mục bao nhiêu thì họ càng mong muốn linh mục hoàn thiện bấy nhiêu, họ muốn các linh mục là người khác hẳn với họ về trình độ cũng như đời sống hàng ngày. Đối với họ thì linh mục phải là những người được đào tạo tại những trường của giáo hội, là những người giỏi, có đời sống đạo đức giống hình ảnh của Chúa Kitô và là tấm gương cho họ noi theo.

Trong nghiên cứu của chúng tôi thực hiện năm 2001, khi được hỏi “*Theo ông/bà thì linh mục phải là người như thế nào?*”. Phần đông giáo dân được hỏi đều mong muốn linh mục có những phẩm chất tốt, xứng đáng là niềm tin cho giáo dân, là tấm gương để họ noi theo, linh mục phải là người học rộng tài cao và có các đức tính “*Nhân đức, kính mến, vâng lời, sạch sẽ, khiêm nhường*”. Đây cũng là các đức tính cơ bản mà giáo hội đã quy định đối với các linh mục. Giáo dân mong muốn rằng linh mục là tấm gương để họ đối chiếu mọi mặt trong đời sống của họ, là người thừa tác trách nhiệm của mình đối với Chúa và đối với giáo dân, linh mục là trung gian giữa Chúa và con người. Họ quan niệm rằng linh mục là người thay mặt Chúa ở trần gian, được Chúa sai đến để giúp đỡ họ, do vậy họ có thể xưng các tội lỗi của mình (những điều thâm kín và riêng tư nhất của cá nhân) với linh mục. Giáo dân cũng muốn linh

mục gần gũi họ, khuyên bảo họ trong cuộc sống. Khi được tìm hiểu giáo dân mong muốn:

“Linh mục là người phải học hiểu lễ luật Chúa được xã hội và giáo hội công nhận và có các đặc tính sau: Nhân đức, kính mến, vâng lời, sạch sẽ và khiêm nhường.” (Ý kiến của một giáo dân nam).

“Giàu tình thương, yêu giáo dân, biết quan tâm đến các hành động của chính nơi mình đang sống, nhất là các hành động của quần chúng xã hội và biết hoà mình vào đời sống xã hội” (Ý kiến của một giáo dân nữ).

Như vậy, vai trò và uy tín của các linh mục càng lớn trong cách nhìn nhận của giáo dân thì họ càng hoàn mỹ hơn. Linh mục phải là người kết hợp các đặc điểm của Chúa và tinh hoa của con người. Cuộc sống của linh mục có ảnh hưởng lớn đến niềm tin và tình cảm của giáo dân đối với Chúa và với mọi người. Niềm tin của giáo dân không chỉ tin vào Chúa mà còn tin vào các thừa tác của Chúa là các linh mục. Họ không chỉ cầu mong sự giúp đỡ của Chúa mà còn cầu mong ở các vị linh mục (một con người sống giữa họ).

Qua tìm hiểu về vai trò và uy tín của linh mục trong cách nhìn nhận của người giáo dân, chúng ta càng thấy rõ vị trí của linh mục và những tình cảm, mong muốn của giáo dân đối với họ. Đời sống của linh mục có ảnh hưởng đến đời sống của chính xứ đạo và giáo dân nơi họ đang sinh sống. Các phẩm chất của linh mục thể hiện sự kính mến Chúa và sự kính trọng các linh mục của người giáo dân.

Tài liệu tham khảo

1. *Cộng đồng Vatican II, Hiến chế, sắc chỉ, tuyên ngôn.* Ủy ban đoàn kết Công giáo thành phố Hồ Chí Minh, 1995.
2. Vũ Dũng. *Tâm lý học tôn giáo.* Nxb KHXH, Hà Nội, 1998.
3. Nguyễn Hồng Dương. *Nghi lễ và lối sống Công giáo trong văn hoá Việt Nam.* Nxb KHXH, Hà Nội, 2001.
4. Lê Minh Thiện. *Một số yếu tố tâm lý trong việc cầu nguyện và xưng tội của người Công giáo.* Luận văn tốt nghiệp, Khoa Tâm lý học, Đại học KHXH & NV, Hà Nội, 2001.